

ШАРІАТ-СОЦІАЛІСТИ. ЩО ПРИНЕСЕ БЛИЗЬКОМУ СХОДУ ПЕРЕМОГА ХАМАСУ?

25 січня 2006 р. на других за десять років виборах у палестинський парламент переконливу перемогу одержав Ісламський рух опору (ХАМАС). Згідно з офіційними даними, ХАМАС, який вперше брав участь у виборах, одержав 76 депутатських мандатів у 132-місцевому палестинському парламенті, у той час як правлячий впродовж десяти останніх років рух ФАТХ, одним з лідерів якого є голова ПНА Махмуд Аббас, буде змушений задовольнитися лише 43 мандатами. За ходом голосування стежили майже 900 іноземних спостерігачів на чолі з колишнім президентом США Джиммі Картером, а також сотні журналістів, згідно із загальною оцінкою яких вибори були «прозорими» та цілком демократичними.

Результати виборів дозволяють радикалам самостійно сформувати нову палестинську адміністрацію, а Ізраїль тепер буде змушений примиритися з існуванням ХАМАСу як провідної політичної сили на палестинських територіях. Як тепер буде виглядати палестинський уряд, якими будуть його відносини з Ізраїлем і світовим співтовариством і, головне, що тепер буде з мирним процесом на Близькому Сході — ось основні питання нової близькосхідної реальності.

Поки ще не ясно, яку роль зіграють лідери ХАМАСу в парламенті, однак, цілком зрозуміло, що їхня перемога вплине на всі політичні процеси в ПНА. ХАМАС, як і раніше, не бажає визнавати Державу Ізраїль і вести з нею переговори. За словами одного з лідерів угруповання Махмуда Аз-Захара, ХАМАС не має наміру роззброюватися і докладе усіх зусиль для юридичної легітимзації в ПНА «збройного опору окупантам», який у такий спосіб уже не буде вважатися терористичною діяльністю. Крім того, відповідно до заяви Аз-Захара, палестинські території повинні перетво-

* Захарченко А.М. Шаріат-соціалісти. Що принесе Близькому Сходу перемога ХАМАСу? // День. — 2006. — 31 січня.

ритися на державу, що базується винятково на законах ісламу. Громадянам цієї держави доведеться поводитися в точній відповідності із шариатом, а згубному впливу Заходу, частиною якого є Ізраїль, буде оголошена нещадна боротьба. Подібні заяви лідерів ХАМАСу переконують багатьох аналітиків у тому, що навіть у випадку деяких позитивних змін нова палестинська адміністрація буде проводити вкрай агресивну радикально-ісламістську політику як стосовно власного населення, так і стосовно Ізраїлю.

Перша реакція уряду Ізраїлю на підсумки виборів у Палестинську законодавчу раду була передбачувано негативною. Вже ввечері в четвер, 26 січня, коли стали відомі остаточні результати, в. о. прем'єр-міністра Єхуд Ольмерт скликав термінову нараду за участю керівників силових відомств, на якій була визначена офіційна позиція країни: «Ізраїль не буде вести переговори з урядом ПНА, частиною якого є збройне терористичне угруповання, що закликає до знищення нашої держави». Аналогічної позиції дотримується й американська адміністрація, що заявила про намір заморозити фінансову допомогу ПНА в розмірі 150 млн. доларів у випадку, якщо формування нового палестинського уряду буде доручено терористичній організації ХАМАС.

Слід зазначити, що перемога ХАМАСу стала для ізраїльської правлячої еліти не менш тяжким ударом, ніж раптовий відхід із політичної арени прем'єр-міністра Аріеля Шарона. Багато хто погоджується з тим, що саме політика Ізраїлю створила передумови для нинішнього тріумфу ХАМАСу, розчистила йому дорогу до влади. Так, Ізраїль не зміг або не захотів використати свій шанс у досягненні врегулювання спірних питань із відносно поміркованими палестинськими діячами, наприклад, Абу Мазеном, і тепер йому доведеться мати справу з набагато більш небезпечним радикальним ісламістським режимом. Палестинці зрозуміли «сигнал», що надходив від ізраїльтян, так: якщо ізраїльська армія й сили безпеки намагаються ізолювати ХАМАС і всіляко ускладнюють його участь у виборах, це означає, що саме ХАМАС і має представляти й захищати палестинські інтереси в парламенті. Не можна скидати з рахунків і широко розповсюджену серед палестинців думку про те, що адміністрація Аббаса і Курей була слабкою, неефективною, наскрізь корумпованою, у той час як для ХАМАСу «моральна непідкупність» і «відповідальність перед виборцем» стали головними козирами в боротьбі за голоси співвіт-

чизників. На думку низки аналітиків, відхід ізраїльтян із сектору Газа, що був сприйнятий палестинцями як поступка, також дав ХАМАСу сильні козири, піднявши популярність цього угруповання до небувалих висот.

Перемога на виборах ХАМАСу терористів, які відповідальні за загибель багатьох мирних ізраїльтян, дає Ізраїлю карт-бланш на чергові односторонні кроки. Тепер, спираючись вже не тільки на свій народ, але і на світову громадську думку, ізраїльський уряд може спокійно запроваджувати санкції проти ПНА. Наступним кроком може стати завершення будівництва «забору безпеки» і, можливо, навіть одностороннє рішення з демаркації східного ізраїльського кордону на стику з палестинськими територіями.

У той же час, деякі аналітики вважають, що подальший розвиток ситуації зараз залежить саме від ХАМАСу. Якщо рух виступить із поміркованих позицій і висловить готовність до політичного діалогу як з ізраїльтянами, так і з ФАТХом, то і позиція його опонентів може бути скорегована.

Головна складність для лідерів палестинських ісламістів полягає в тому, щоб поєднати несумісне — вірність войовничій ідеології та обіцянки реалізувати соціальні проекти й реформи. Так, ХАМАС обіцяв виборцям кращі школи й лікарні, боротьбу з корупцією і чесний уряд. Але вплив Ізраїлю настільки великий, що без співробітництва з ним політики не зможуть виконати жодного вищезазначеного зобов'язання. Знаходячись в опозиції, ХАМАС міг спостерігати за тим, як колишня палестинська влада була змушена укласти угоди з їхнім ворогом. Однак, прийшовши до влади, радикали опинилися перед неминучим вибором між прагматизмом і паралічем. Зовсім очевидно, що ні про які декларації чи мирні угоди мова тут не йде. Однак негласні тактичні домовленості між представниками ХАМАСу та Ізраїлем цілком можуть бути досягнуті.

У прагненні стати респектабельною організацією ХАМАС має враховувати, що велика частина світової громадськості, у тому числі Сполучені Штати і Євросоюз, вважають його терористичною організацією. Якщо позитивні зміни відбудуться, Ізраїль буде готовий до дискусій з ХАМАСом. У противному випадку Тель-Авів, так само як і Європа і США, на переговори не піде, міжнародні донори припинять фінансову допомогу ПНА, а мирний процес на Близькому Сході буде заморожений на невизначений термін.